

OKSALLA YLIMMÄLLÄ

Kangasalan kaupungin luonnonsuojelualueet

Sisällys

Kangasalan kaupungin omistamat luonnonsuojelualueet	2
1. Pähkinäkallio (YSA041523)	2
2. Myllymäen luonnonsuojelualue (YSA041926)	2
3. Isolukon lukkoalue (YSA041989, YSA042666 ja YSA254682)	3
4. Suoramajärven lehto (YSA042835)	3
5. Hietalahden jalopuumetsikkö (LTA207509)	3
6. Lemposen lehto (YSA239446)	4
7. Hanhiluponkorpi (YSA239444)	4
8. Pahakorpi (YSA244547)	4
9. Mustalukko (YSA273219)	5
10. Amerikanniemi (YSA264655)	5
11. Likolammi (YSA264656)	5
12. Toosilanniemi (YSA268436)	5
13. Tuulentien suojelualue (YSA268437)	6
14. Seppälän metsä (YSA248927)	6
15. Mäyrävuoren luonnonsuojelualue (YSA254539)	6
16. Kirkkojärven rantametsä (YSA254537)	6
17. Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue (YSA254535)	7
18. Tervaniemenlahti (YSA203699)	7
19. Taivallammi (YSA204404)	7

Kangasalan kaupungin omistamat luonnonsuojelualueet

Kangasalan kaupungin mailla sijaitsevia luonnonsuojelualueita ovat Pähkinäkallio, Suoramarjärven lehto, Myllymäen luonnonsuojelualue, Isolukon lukkoalue, Hietalahden lehto, Lemposen lehto, Hanhiluponkorpi, Pahakorpi, Mustalukko, Amerikanniemi, Likolammi, Toosilanniemi, Tuulentien luonnonsuojelualue, Seppälän metsä, Mäyrävuoren luonnonsuojelualue, Kirkkojärven rantametsä ja Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue. Näiden lisäksi kaupungilla on pienet määräalat Taivallammin ja Tervaniemenlahden luonnonsuojelualueilta. Kokonaisuudessaan kaikki luonnonsuojelualueet ovat erilaisia sekä luonteeltaan että rauhoitusperusteiltaan, ja ne toimivat näyteikkunoina Kangasalan kaupungin luontoon.

1. Pähkinäkallio (YSA041523)

Pähkinäkallio on noin 4,7 hehtaarin laajuinen kallioinen ja rehevä lehtoalue, joka sijaitsee Suoraman teollisuusalueen sekä moottoriliikennetien välissä. Alueen rauhoituspäätös on päivätty 14.9.1972. Rauhoituksen tarkoituksena on ollut turvata alueen erikoinen lehtokasvillisuus asutusalueen tuntumassa sekä säilyttää alue erämaantuntuksena sekä maisemallisesti ehyenä ja kauniina. Kangasalan kaupunki omistaa alueesta suurimman osan. Pähkinäkallio on edelleen monipuolinen ja mielenkiintoinen luontokohde. Pähkinäkallion edustavimmat osat ovat kallion reunoja myötäilevä rehevä pähkinälehto, joka vaihtuu kuivaksi kalliokatajikkoksi sekä kalliojyrkänteiksi. Pähkinäkallio on kasvillisuudeltaan melko edustava ja siellä kasvaa pähkinäpensaiden lisäksi mm. lehtokuusamaa, taikinamarjaa, mäkilehtolustetta ja vuokkoja. Kallioiden päällä olevien niittymäisten alueiden lajisto viittaa Pähkinäkallion käyttöön mahdollisena laidunalueena. Alueella on lisäksi mielenkiintoisia kiviä sekä tutkimattomia geologisia muodostumia.

2. Myllymäen luonnonsuojelualue (YSA041926)

Laikkolannokka, eli viralliselta nimeltään Myllymäen luonnonsuojelualue, on vajaan hehtaarin kokoinen kalliokatajikko ja kallioketo Kirkkojärven rannalla. Alueen rauhoituspäätös on päivätty 14.2.1979. Aluetta ei ole suojeltu luonnonsuojelulain mukaisena luontotyyppinä vaan luonnonsuojelualueena, vaikka katajaketo onkin luonnonsuojelulain mukainen luontotyyppi. Laikkolannokka on ollut aikanaan Kangasalan edustavimpia perinnebiotooppeja, mutta on vuosien saatossa päässyt kasvamaan umpeen ja menettänyt osan erityispiirteistään. Nykyään Laikkolannokka on Pirkanmaan perinnebiotooppiluokituksessa määritelty paikallisesti arvokkaaksi. Kohde on vanha kyläläisten kokoontumispaikka ja rajautuu lounaisrajallaan valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön.

3. Isolukon lukkoalue (YSA041989, YSA042666 ja YSA254682)

Isolukon lukkoalueeseen kuuluu kolme eri aikoina rauhoitettua toisiinsa liittyvää luonnonsuojelualuetta. Ensimmäinen Pikkulukoksi kutsuttu alue rauhoitettiin 12.8.1980 päivätyllä päätöksellä. Tätä aluetta on tämän jälkeen täydennetty vielä kahdella uudella, 15.7.1987 ja 3.12.202, tehdyillä päätöksillä, joiden myötä rauhoitetun alueen pinta-ala kasvoi noin 38 hehtaariin. Isolukon alue on pinnanmuodoiltaan ja maisemiltaan vaihtelevaa. Luonnonsuojelualueelle sijoittuu neljä isoa, noin 30–40 metriä syvää suppaa, joista Isolukko on Kangasalan laajin ja Vehoniemen Punamultalukon jälkeen syvin suppa. Lukkoalueella voikin tutustua sekä jääkauden jättämiin jälkiin että harjuluonnon, erityisesti suppien, mielenkiintoiseen kasvillisuuteen. Harjumuodostumia on suhteellisen vähän koko maailmassa ja Suomen harjut ovat erityisen edustavia niin geologisten, biologisten kuin maisemallistenkin ominaisuuksiensa puolesta.

4. Suoramajärven lehto (YSA042835)

Suoramajärven lehto on pinta-alaltaan noin 1,4 hehtaarin kokoinen luonnonsuojelualue, joka sijaitsee valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvalla Suoramajärven lehtoalueella Suoramajärven länsi- ja eteläpuolella. Lehtojensuojeluohjelman tavoitteena on säilyttää edustavat näytteet lehtokasvillisuusvyöhykkeille ominaisista lehdoista ja suojella alueita siten, että niiden biologisesti arvokkaimmat piirteet säilyvät. Suoramajärven lehtoalueen edustavin osa on valtion omistuksessa ja jää rauhoitetun alueen ulkopuolelle. Tämä valtion omistama osuus lehdosta on Metsähallituksen hoidossa. Kaupungin omistaman osuuden rauhoitus päätös on päivätty 12.1.1989. Tämä luonnonsuojelulain nojalla suojeltu rinnelehto on varjoisampi ja kosteampi kuin valtion omistama lehdon osa, joten alueet täydentävät hyvin toisiaan. Rauhoitettu alue on pääasiassa tuoretta kuusivaltaista rinnelehtoa, jonka alaosa on kosteaa hieskoivun ja mesiangervojen luonnehtimaa suurruoholehtoa. Rinteestä löytyy myös kosteita tihkupintoja, joihin purkautuu lähdevesiä.

5. Hietalahden jalopuumetsikkö (LTA207509)

Hietalahden lehto on Kangasalan Majaalahden kylässä sijaitseva noin 1,1 hehtaarin kokoinen jaloista lehtipuista koostunut metsikkö, joka on rauhoitettu 14.3.2013 tehdyllä päätöksellä. Jalopuumetsikkö on luonnonsuojelulain mukaan suojeltava luontotyyppi. Kangasalan kaupunki omistaa alueesta suurimman osan. Hietalahden jalopuumetsikkö on luontaisesti syntynyt. Metsikön puusto on monipuolinen sekä puulajistonsa että ikärakenteensa osalta. Metsikön kaikkineen noin 80 jalopuusta pääosa on lehmuksia, jotka kasvavat alueella ryhmittäin. Lehmusten lisäksi metsikössä kasvaa myös joitakin vaahteroita. Jalojen lehtipuiden lisäksi sekapuuna kasvaa haapaa, koivua, raitaa sekä pihlajaa. Alueella on maapuita sekä joitakin pystylahjoja. Arvokkaimmilla alueilla myös kuolevia tai lahoja jalopuita.

6. Lemposen lehto (YSA239446)

Lemposen lehto on Vatialan läheisyydessä sijaitseva Suomen itsenäisyyden juhluvuoden suojelukohde, joka on rauhoitettu 19.12.2017. Suojelualueen pinta-ala on noin 5,5 hehtaaria. Lemposen lehtoalue koostuu eteläisestä ja pohjoisesta mäestä sekä näiden väliin jäävästä notkosta ja paikoin jyrkistäkin rinteistä. Lehto on puustoltaan ja rakenteeltaan monilajinen ja iäkäs sekä muultakin kasvillisuudeltaan edustava ja arvokas. Alueella kasvaa koivun ja haavan lisäksi kuusia, harmaaleppiä, mäntyjä, pihlajia sekä lehmuksia. Lehdosta löytyy kolopuita sekä melko runsaasti eri lahoasteilla olevaa maapuuta ja lahoppokkelöitä. Lehtokasvillisuuteen kuuluu vaateliaitakin lehtolajeja kuten näsiä ja taikinamarja. Alueen läheisyydessä kulkee monipuolinen virkistys- ja polkuverkosto.

7. Hanhiluponkorpi (YSA239444)

Hanhiluponkorpi on Sahalahdella Laipanmaalla sijaitseva Suomen itsenäisyyden juhluvuoden suojelukohde, joka on rauhoitettu 19.12.2017. Suojelu-alueen pinta-ala on noin 2,2 hehtaaria. Kaupungin omistama luonnonsuojelualue rajautuu nykyisellään eteläreunaltaan vuonna 2019 perustettuun yksityisessä maanomistuksessa olevaan Seppälä metsä -nimiseen luonnonsuojelualueeseen. Hanhiluponkorven suoalue on hyvin vähäpuustoinen ja osin huonosti puita kasvava alue. Suojeltavan alueen keskelle jää pieni luonnontilainen vesialue. Kohteen ympäristössä suoalueita on ojitettu metsänkasvatusta varten. Näiden ojien vaikutukset ulottuvat jonkin verran myös kunnan maalle, mutta alue on kuitenkin hyvin korpimainen ja vähäpuustoinen. Hanhiluponkorpi täyttää luonnonsuojelulain edellytykset kohteen suojelemiseksi. Hanhiluponkorpi sijoittuu yhdelle Kangasalan kunnan seudullisesti arvokkaasta kumpumoreenialueesta.

8. Pahakorpi (YSA244547)

Pahakorpi on Vehoniemenharjulla sijaitseva suojelualue, jonka suojelupäätös on tehty 8.10.2019. Suojelualueen pinta-ala on noin 0,55 hehtaaria. Pahakorven suon suojelu tukee alueen eteläpuolella olevan, vuonna 2015 perustetun yksityisen Heikkilän metsä- nimisen luonnonsuojelualueen luontoarvojen säilymistä. Pahakorven suojelulla turvataan herkün suoekosysteemin vesiolosuhteiden säilymistä luonnontilaisena koko suoalueella. Pahakorven suo on puustoista ja sen luontotyypeihin kuuluu erilaisia puustoltaan mäntyvaltaisia räme-soita. Pahakorven pohjoisosan korpiräme vaihtuu Heikkilän metsän suojelualueellekin yltäväksi isovarpurämeeksi ja siitä Heikkilän metsän alueen tupasvillarämeeksi ja puuttomaksi avosuoalueeksi. Pahakorven suon kasvilajisto on melko karua, mutta eteenkin rahkasammallajisto on monimuotoista.

9. Mustalukko (YSA273219)

Mustalukon noin 1,6 hehtaarin suojelualue sijaitsee Vehoniemenharjulla, Mustalukon suppa-alueen eteläpäädyssä. Suojelupäätös alueesta on tehty 9.9.2025. Suojelualueen metsä on luonnontilaista kuusivaltaista varttunutta tuoretta ja lehtomaista kangasmetsää. Metsiköstä löytyy runsaasti luonnon monimuotoisuudelle arvokasta eri asteisesti lahonnutta pysty- ja maalahopuuta, jonka muodostama lahoppuujatkumo tarjoaa harvinaiseksi käynnyttä elinympäristöä lahoppuusta riippuvaiselle lajistolle. Mustalukko sijaitsee Keisarinharjun-Vehoniemenharjun Natura-alueella, jonka suojeluperusteena ovat mm. harjumuodostumien metsäiset luontotyypit.

10. Amerikanniemi (YSA264655)

Amerikanniemen 6.3.2024 perutettuun suojelualueeseen kuuluu Amerikanniemen kärki ja saaria. Suurimpien saarien puusto on pääosin luonnontilaista, kuusivaltaista ja eri-ikäistä kangasmetsää. Puuston seassa kasvaa runsaasti tervaleppää- ja koivua, jotka ovatkin Kuttusaarella rannan tuntumassa valtapuustona. Kuttusaarella on kangasmetsän keskellä pieni korpisuo ja Majurinsaarella on kalliometsää ja pieni saniaislehto. Amerikanniemen kangasmetsä on iäkästä ja puulajistoltaan monipuolista. Rehevän maapohjan peittää paikoin runsas saniaiskasvusto. Alueella esiintyy myös tuoreen ja kostean lehdon ja korpimetsän pienialaisia laikkuja. Sekä saarista että manneralueelta löytyy runsaasti pysty- ja maalahopuuta.

11. Likolammi (YSA264656)

Likolammin 6.3.2024 perustettuun luonnonsuojelualueeseen kuuluu Likolammia ympäröivä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas harju- ja rantametsä. Likolammin ja Vesijärven välissä olevalla harjulla kasvaa monipuolista ja vaihtelevaa kasvillisuutta lehtokasveista ketokasveihin. Harjun puusto ja pensaisto on luonnontilaista. Lammen rantaa reunustaa lehtipuuvaltainen metsävyöhyke, joka yhdistää kapean salmen erottamat harjunpuoliskot toisiinsa. Metsän sisällä on varttunutta tervaleppää ja hieskoivua kasvava lajistoltaan monipuolinen luhatapainanne ja myös kotkansiipeä kasvava lehtoalue. Vesijärven rannan puolella on kuivaa mäntylehtoa. Alueelta löytyy myös maalahopuita sekä pötkelöitä.

12. Toosilanniemi (YSA268436)

Kolmesta osa-alueesta koostuvan suojelualueen luonto on monipuolisen pienpiirteistä ja vaihtelevaa. Metsä on luonnontilaisen oloista ja vanhaa, kuusivaltaista lehtomaista kangasta sekä tuoretta lehtoa (mm. saniaislehtoa). Sekapuuna kasvaa koivua ja haapaa. Metsästä löytyy järeitä kolopuita, lehmuksia, tervaleppää ja kenttäkerroksesta vaateliastakin lehtolajistoa. Pensaskerros on paikoin tiheähköä. Toosilanniemen suojelualueen suojelupäätös on tehty 24.11.2024.

13. Tuulentien suojelualue (YSA268437)

Tuulentien 20.11.2024 perustettu suojelualue sijaitsee Pitkäjärven itäpuolella. Metsä on alueella kuusivaltaista ja varttunutta tuoretta ja lehtomaista kangasta, josta löytyy myös korpimetsän piirteitä. Metsikön poikki virtaa idästä vanha ojan uoma kohti Pitkäjärveä.

14. Seppälän metsä (YSA248927)

Seppälän metsä on Kuhmalahdella sijaitseva pinta-alaltaan noin 9,4 hehtaarin kokoinen luonnonsuojelualue, jonka perustamispäätös on tehty 5.10.2020. Seppälän metsä on ainut Kangasalan omistama Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman, eli METSO-ohjelman, puitteissa suojeltu kohde. Aluetta pidetään niin edustavana ja arvokkaana, että sen suojelun katsotaan edistävän luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Suojellun metsän arvokkaimmat alueet ovat sen itäosan iäkäs kuusivaltainen kangasmetsä, jossa monimuotoisuutta lisäävät lahoppuusto, lehtisekapuusto ja paikoittainen puuston erirakenteisuus sekä länssiosan aikoinaan ojitettu korpialue ja osittain soistunut kangasmetsikkö, joka kasvaa erirakenteista iäkästä sekametsää. Näiden alueiden välissä on talousmetsämäisempää varttunutta kangasmetsää, joka yhdistää alueen arvokkaimmat osat toisiinsa. Kohteella on jonkin verran kookkaita haapoja sekä muutamia tervaskantoja jäljellä.

15. Mäyrävuoren luonnonsuojelualue (YSA254539)

Mäyrävuoren luonnonsuojelualue on perustettu 26.11.2021. Aloite tämän pinta-alaltaan noin 9,2 hehtaaria olevan luonnonsuojelualueen perustamiseksi tuli paikalliselta asukkaalta. Mäyrävuoren näyttävää kalliota reunustaa vanha mäntyvaltainen havumetsä. Kallioisella alueella on runsaasti jyrkäniteitä ja jyrkkärinteisen seinämän juurelta löytyy hiidenkiven alta luola. Kallion laelta avautuu komeat maisemat useaan suuntaan ja alue on tärkeä virkistyspaikka paikallisille asukkaille. Mäyrävuori onkin aikanaan luokiteltu yhdeksi Kangasalan avainbiotoopeista.

16. Kirkkojärven rantametsä (YSA254537)

Kirkkojärven rannalla sijaitseva, noin 0,75 hehtaaria oleva, metsikkö suojeltiin 26.11.2021. Kuusta haapaa, leppää ja pihlajaa kasvava rantametsä on arvokasta lehtoaluetta, ja siellä kasvaa vaateliastakin lehtolajistoa, kuten lehtopähkämöä sekä tesmayrttiä. Alueella kasvaa muutamia iältään vanhoja sekä erittäin järeitä ja näyttäviä haapoja ja alue sopiikin osaksi esimerkiksi liito-oravan elinpiiriä. Metsiköllä on merkitystä myös Kirkkojärvellä ja sen rantametsissä pesivälle linnustolle.

17. Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue (YSA254535)

Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue on perustettu 26.11.2021 ja on pinta-alaltaan noin 12,9 hehtaaria. Alue on Kirkkojärven ja Taivallammin välinen, suurelta osin soistunut metsäalue, jonka kasvillisuus on monipuolista. Soistuneessa korpimaisessa leppä- ja koivuvaltaisessa metsässä on paikoin myös mänty- ja kuusivaltaisia laikkuja. Alueella kasvaa runsaasti saniaisia, mm. harvinaista nevaimarretta ja korpialvejuurta. Metsiköstä löytyy myös monimuotoisuuden kannalta tärkeää lahoppuuta. Metsä on myös tärkeää pesimisympäristöä alueen linnustolle tarjoten linnuille suojaa ja pesäpaikkoja. Erityisesti metsä on arvokas ekologinen viherysteys Kirkkojärven ja Taivallammen välillä, jota voi hyödyntää esimerkiksi liito-orava.

18. Tervaniemenlahti (YSA203699)

Kangasalan kaupunki omistaa noin 0,2 hehtaarin määrään verran Tervaniemenlahden luonnonsuojelualueutta Tervaniemestä. Alueen suojelupäätös on tehty 8.1.2008. Tervaniemenlahti on kokonaisuudessaan Natura 2000- alueeksi luokiteltu umpeen kasvava järvenlahti, jolla on jokiyhteys Längelmäveden. Lahdesta noin puolet on avovettä, joka vaihtuu aukkoisesti kortteikko- ja ruovikkovyöhykkeisiin. Rantakosteikkoa kuvaavat laajat saraniitty- ja pensasluhta-alueet. Tervaniemenlahti on valtakunnallisesti arvokas lintuvesi. Alue on tärkeä muuttolintujen levähdyspaikka ja muuton aikana erityisesti kahlaajat ovat hyvin edustettuina lajistossa.

19. Taivallammi (YSA204404)

Kangasalan kaupunki omistaa noin 0,4 hehtaarin määrään verran Taivallammin luonnonsuojelualueutta. Alueen suojelupäätös on tehty 18.11.2008. Alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan sekä Kirkkojärven Natura 2000-alueeseen. Kirkkojärven Natura-alue on suojeltu sekä luontotyyppiensä että linnustoarvojen vuoksi. Alueen linnusto on erittäin monipuolinen ja etenkin muutonaikaiset yksilö- ja lajimäärät ovat hyvin korkeita. Alue on myös kansainvälisesti arvokas kosteikkoalue.